

Nyskapning

MANDAG FORSKNING & UTDANNING * TIRSDAG EU * ONSDAG INTERNASJONALT LANDBRUK * TORSDAG NÆRINGS LIV * FREDAG MAT * LØRDAG NYSKAPNING

EKSPERTENE

Nasjonens eksperter svarer deg hver uke

Spørsmål: Er det noe man må tenke på når det gjelder vinterlagring av landbruksutstyr og forsikring?

Det er først og fremst skadeforebygging du må tenke på når vinteren kommer, men det er også noen ting du må være oppmerksom på når det gjelder forsikring. Noen bønder driver med utleie av lagerplass, for eksempel vinteropplag av småbåter i låven. Det er viktig å være klar over at den vanlige forsikringen ikke dekker slik virksomhet. En låve som er full av båter i brennbar materiale, med fulle eller halvfulle drivstofftanker, utgjør en helt annen risiko enn en «vanlig» låve.

Driver du en eller annen form for tilleggsvirksomhet på gården, bør du kontakte forsikrings selskapet og sjekke om det er nødvendig å utvide forsikringen.

Brann

Når det gjelder skadeforebygging, er det aller viktigst å tenke på brann. Når det oppstår brann i driftsbygninger som i hovedsak består av treverk, er det ofte bare minutter om å gjøre før bygget er overtent, og da er alt håp ute. Når brannvesenet rekker fram, handler det bare om å etterslukke og hindre spredning til andre bygninger.

Hvis du har oppvarming i bygningen, må du passe på at ovnene ikke kommer i kontakt med noe som kan antennes. Det skal ikke ligge ting oppå ledninger og ladere, og du bør unngå utstrakt bruk av skjoteledninger.

Drivstoff og brannfarlige stoffer må selvfølgelig oppbevares i forskriftsmessig emballasje. Det skal være ryddig og luftig rundt de brennbare

stoffene. Først og fremst skal du unngå at brannfarlige stoffer kommer i kontakt med noe som kan utløse brann, men skulle ulykken være ute er det også en stor fordel om de brannfarlige stoffene kan redde ut, slik at de ikke bidrar til brannutviklingen.

Hvis du oppbevarer båt eller campingvogn i driftsbygning bør du ta ut eventuelle gassflasker og plassere dem på et luftig sted. Gass er tyngre enn luft, og skal derfor ikke plasseres under bakkenivå i kjeller, hvor gassen kan samle seg opp. Gassflasker skal heller ikke stå på loft, fordi det da er vanskelig å evakuere dem i tilfelle brann.

Alle batterier bør kobles fra og lagres på et sted hvor det er tørt og kjølig, men frostfritt. Hvis det er vanskelig å fjerne batteriet bør polskoene kobles fra. Dette gjelder både landbruksmaskiner og fritidsutstyr som lagres innendørs.

Dieseltanker bør fylles helt opp, og gjerne tilsettes «dieseldyrferner». Det er delte meninger om lagring av bensin. Det beste rådet er antagelig å tømme bensintank, slanger og motor helt før lagring, for å unngå fordampning og utskilling av vann. Hvis det ikke lar seg gjøre å tømme tanken er det antagelig best å fylle helt opp.

- Hold orden

Husk også at det er grenser for hvor mye brannfarlige stoffer du har lov til å oppbevare.

Utstyr som inneholder vann bør tømmes eller tilsettes frostvæske. Og så må du selvfølgelig olje og smøre der hvor det er behov for det, og ha det så ryddig og ordentlig som mulig. God orden er god skadeforebygging.

Disse svarer deg

Forsikring

* **Sigurd Austin**
Konserndirektør
i Gjensidige Forsikring,
ansvar for divisjon
næringsliv

Bedriftsøkonomi, bedriftsetablering og finansiering

* **Ellen Dokk Holm**
Småbedriftsøkonom
i DnB

Lov og rett i landbruks- næringen

* **Sissel Fykse**
Advokat ved juridisk
avd. i Norges Bondelag

Bedriftsetablering og innovasjon

* **Ketil Lundgaard**
Direktør for
entreprenørskap,
Innovasjon Norge

N Send inn ditt spørsmål til: ekspertene@nationen.no

Brenner for tapet: Torill Sogn Haug på Dokka brenner for gamle norske tapetmønstre som hun produserer og selger i tre land

* TAPETKULTUR

Stor interesse for

Torill Sogn Haug satser på produksjon av kulturhistoriske tapeter. 50 forhandlere i tre land tilbyr nå norsk kulturarv på rull, med røtter fra 1700-tallet.

DOKKA. – Tapeter er noe jeg brenner for. Jeg synes det er veldig moro å ta vare på unike norske tapetskatter, som kan dukke opp på loftet eller bak moderne veggplater på gamle gårdsbygninger, sier Torill Sogn Haug (45) fra Dokka.

Haug tok svennebrev som møbelsnekker da hun var 20 år, og har siden utdannet seg til interiørarkitekt. De siste årene har hun

arbeidet som interiørarkitekt med egen butikk midt i landsbyen Dokka i Nordre Land kommune. I fjor valgte Haug i tillegg å satse på produksjon og salg av en unik tapetkolleksjon, Norsk Arv, med mønstre fra tidsperioden 1780 til 1940.

– Jeg satser på tapetmønstre som er funnet i gamle hus rundt om i landet. Tapetene har røtter tilbake til empiren på slutten av

1700-tallet og fram til funkisstilen på 1940-tallet, sier Haug.

Nye tapetskatter

Så langt tilbyr hun 13 ulike design med til sammen 23 forskjellige fargekombinasjoner. De kulturhistoriske tapetene selger Sogn fra rundt 40 forhandlere i Norge, pluss noen i Sverige og Finland.

– Interessen for gamle norske tapeter er voksende og planen er å videreutvikle kolleksjonen i årene framover, sier Haug.

Hun forteller ivrig at det stadig dukket opp nye tapetskatter, under opprydding eller restaurering av gamle hus.

– Nylig fant en av kundene mi-